

ג א מ"י פ"ג מהלכות
קידוש החדש הלכה ג:
ד ב מ"י טס הל' י: ת'
ה ג מ"י טס פ"ג ה"ב:
ו ד מ"י טס פ"ג ה"ה:

גליון הש"ס

נברא הורא אחריני הוא
בחדרי. גיטין דף ה ע"ב
סנהדרין דף ק ע"ב:

רבינו הגאון

כי אתא עולא [אמר] קדשו
ליהורא, ואמר רב כהנא
אפילו איניש מעלמא כי
אתא ואמר קדשו ליהורא
מהימן, מאי עממא, דכל
מילתא דעבדא לאגלויה
לא נשקייה בה איניש.
גזינא נמי הכי בא אהר
בית הגהלים ואמר קדשו
מיהו, דין את החדוש
מהימן, ובראשונה היו
מקבלין עדות החדוש מבין
אדם ומקבלין מן החדוש
ושכרו עדים להטעות את
המכמים, התקינו שלא יהו
מקבלין אלא מן המידעין,
שהן כשרים להעיד.
הו רבנן מי דליקולק
קולקולא מהימן כול',
בראשונה היו משיאין
משואות, ומקבלין משואות
המכמים, והשיאו משואות
שלא בזמן, והטעו
המכמים, התקינו הרוקנות,
התקינו שיהו שלוחין
ויצאין, א' כיון ששנינו
במשנתנו כי המשוואות
מצינן את האור
בכונסאות שלא אור,
אמרין מאי משמע
משואות, וקייא יקדוה
ושלוחו ב' להבין היא,
שאי יושעם דוד
ומתרגמינן ואוקינן דוד.
הו רבנן מי דליקולק
משואות אלא על החדש
שנראה בזמנו, והוא ליל
ל' כלומר מולד כביט
וגדא ליל, וליקולק
כיון ל', משיאין משואות
ליל, כלומר, היום
שיצא ראש חדש יהוה,
והוא אור עיבורן, ש"מ
דאמר משיאין משואות
אמלא איתן משיאין, דהא
אין משיאין אלא על
החדש שנראה בזמנו, וזו
אמרי ר' אבהו, וזו
חיישין דילמא מיקלע
יום ל' של חדש חסר
ביער שבת והוא ראש
חדש ולייל ל' היא הוא
שבת ולא ימנן להרים
משואות בלילי שבת, ומתי
משיאין במצואי שבת
ויודעין כי א"פ' שמוציא
שבת אור שלשים ושנים
הוא, ראש חדש ערב
שבת היה, ומפני מה לא
עשו משואות לילי שבת,
שהוא אור ל'יא, מפני
איטור שבת, ואם האמר
בגשמה גם לחדש [מלא].

וחד מי מהימן. מימה כי לא מהימן נמי מחלל את השבת לילך שם
שמה' ימנרף עם אחר כדמתן בפ"ק (לעיל ע"ה) גבי אב וכו' דילכו
לא מפני שליטתיהוה עס זה אלא ששם יפסל האחד שליטרף השני עם
אחר ונראה דלא מקשה היאך אחר מחלל שבת כיון דלא מהימן לחודיה
אלא מקשה על לשגא דמתני' דנקט
אחר דמשמע דחד מהימן:

ארא מאי אותו אותו וזו, מימה
מאי קאמר אזי יכול לומר
אחד מאותו הווג: סהדא אחרינא
הוה, י"ל דמירי בעד אחד שגאה
החדש שהלך רבי נהוראי להטטרף
עמו ולהטעיד נמי על החדש והא דקמתי
בצינימא להטעיד עליו אחד קאי אבל
כיו' וצמוספתא (פ"ה) מוכח שהיה
דנהכמת העד מירי שהלך ר' נהוראי
להטעיד עליו לכשר וכן פש"י וקאי
פירכא דלי הכי אמרי שגימי':
להטעות את חכמים. שארע
יוס ל' של אדר בשנת
ולא נראה החדש בזמנו וציימוסין
מתאזין שיהא יוס א' של פסח בשנת
כדי שמתהולל הפסח העומד בחדש בשנת
ועלמא שגאה בשנת לפי שהיו דורשין
ממחרת השנת שנת בראשית כמשמעו
כך פי' בנזקטוס ו"ת' ומה מריוחס
והלא מתקלקלן לעין פסח ב' וי"ל דלא
חשיבי ליה קלקול משום דדרשי' אהם
ואפי' מודיע: מוריד ומביא
מעלה ומוריד. צירושלמי משמע כדי
שלא יטעו לזמנא שגאה כוכב ד"ר אסי
חינא כוכבא דנחית וסליק חינא
כוכבא דלזיל וזמ"ג: גזיריה משום
ר"ח חסר שח' להיות בע"ש. ה"ע הוא
מ"ג לומר משום ר"ח מלא של
להיות בשנת מהי טעמי דמפרש:
והא

אמר מי מהימן. מימה כי לא מהימן נמי מחלל את השבת לילך שם
שמה' ימנרף עם אחר כדמתן בפ"ק (לעיל ע"ה) גבי אב וכו' דילכו
לא מפני שליטתיהוה עס זה אלא ששם יפסל האחד שליטרף השני עם
אחר ונראה דלא מקשה היאך אחר מחלל שבת כיון דלא מהימן לחודיה
אלא מקשה על לשגא דמתני' דנקט
אחר דמשמע דחד מהימן:
ארא מאי אותו אותו וזו, מימה
מאי קאמר אזי יכול לומר
אחד מאותו הווג: סהדא אחרינא
הוה, י"ל דמירי בעד אחד שגאה
החדש שהלך רבי נהוראי להטטרף
עמו ולהטעיד נמי על החדש והא דקמתי
בצינימא להטעיד עליו אחד קאי אבל
כיו' וצמוספתא (פ"ה) מוכח שהיה
דנהכמת העד מירי שהלך ר' נהוראי
להטעיד עליו לכשר וכן פש"י וקאי
פירכא דלי הכי אמרי שגימי':
להטעות את חכמים. שארע
יוס ל' של אדר בשנת
ולא נראה החדש בזמנו וציימוסין
מתאזין שיהא יוס א' של פסח בשנת
כדי שמתהולל הפסח העומד בחדש בשנת
ועלמא שגאה בשנת לפי שהיו דורשין
ממחרת השנת שנת בראשית כמשמעו
כך פי' בנזקטוס ו"ת' ומה מריוחס
והלא מתקלקלן לעין פסח ב' וי"ל דלא
חשיבי ליה קלקול משום דדרשי' אהם
ואפי' מודיע: מוריד ומביא
מעלה ומוריד. צירושלמי משמע כדי
שלא יטעו לזמנא שגאה כוכב ד"ר אסי
חינא כוכבא דנחית וסליק חינא
כוכבא דלזיל וזמ"ג: גזיריה משום
ר"ח חסר שח' להיות בע"ש. ה"ע הוא
מ"ג לומר משום ר"ח מלא של
להיות בשנת מהי טעמי דמפרש:
והא

אמר מי מהימן. מימה כי לא מהימן נמי מחלל את השבת לילך שם
שמה' ימנרף עם אחר כדמתן בפ"ק (לעיל ע"ה) גבי אב וכו' דילכו
לא מפני שליטתיהוה עס זה אלא ששם יפסל האחד שליטרף השני עם
אחר ונראה דלא מקשה היאך אחר מחלל שבת כיון דלא מהימן לחודיה
אלא מקשה על לשגא דמתני' דנקט
אחר דמשמע דחד מהימן:
ארא מאי אותו אותו וזו, מימה
מאי קאמר אזי יכול לומר
אחד מאותו הווג: סהדא אחרינא
הוה, י"ל דמירי בעד אחד שגאה
החדש שהלך רבי נהוראי להטטרף
עמו ולהטעיד נמי על החדש והא דקמתי
בצינימא להטעיד עליו אחד קאי אבל
כיו' וצמוספתא (פ"ה) מוכח שהיה
דנהכמת העד מירי שהלך ר' נהוראי
להטעיד עליו לכשר וכן פש"י וקאי
פירכא דלי הכי אמרי שגימי':
להטעות את חכמים. שארע
יוס ל' של אדר בשנת
ולא נראה החדש בזמנו וציימוסין
מתאזין שיהא יוס א' של פסח בשנת
כדי שמתהולל הפסח העומד בחדש בשנת
ועלמא שגאה בשנת לפי שהיו דורשין
ממחרת השנת שנת בראשית כמשמעו
כך פי' בנזקטוס ו"ת' ומה מריוחס
והלא מתקלקלן לעין פסח ב' וי"ל דלא
חשיבי ליה קלקול משום דדרשי' אהם
ואפי' מודיע: מוריד ומביא
מעלה ומוריד. צירושלמי משמע כדי
שלא יטעו לזמנא שגאה כוכב ד"ר אסי
חינא כוכבא דנחית וסליק חינא
כוכבא דלזיל וזמ"ג: גזיריה משום
ר"ח חסר שח' להיות בע"ש. ה"ע הוא
מ"ג לומר משום ר"ח מלא של
להיות בשנת מהי טעמי דמפרש:
והא

אמר מי מהימן. מימה כי לא מהימן נמי מחלל את השבת לילך שם
שמה' ימנרף עם אחר כדמתן בפ"ק (לעיל ע"ה) גבי אב וכו' דילכו
לא מפני שליטתיהוה עס זה אלא ששם יפסל האחד שליטרף השני עם
אחר ונראה דלא מקשה היאך אחר מחלל שבת כיון דלא מהימן לחודיה
אלא מקשה על לשגא דמתני' דנקט
אחר דמשמע דחד מהימן:
ארא מאי אותו אותו וזו, מימה
מאי קאמר אזי יכול לומר
אחד מאותו הווג: סהדא אחרינא
הוה, י"ל דמירי בעד אחד שגאה
החדש שהלך רבי נהוראי להטטרף
עמו ולהטעיד נמי על החדש והא דקמתי
בצינימא להטעיד עליו אחד קאי אבל
כיו' וצמוספתא (פ"ה) מוכח שהיה
דנהכמת העד מירי שהלך ר' נהוראי
להטעיד עליו לכשר וכן פש"י וקאי
פירכא דלי הכי אמרי שגימי':
להטעות את חכמים. שארע
יוס ל' של אדר בשנת
ולא נראה החדש בזמנו וציימוסין
מתאזין שיהא יוס א' של פסח בשנת
כדי שמתהולל הפסח העומד בחדש בשנת
ועלמא שגאה בשנת לפי שהיו דורשין
ממחרת השנת שנת בראשית כמשמעו
כך פי' בנזקטוס ו"ת' ומה מריוחס
והלא מתקלקלן לעין פסח ב' וי"ל דלא
חשיבי ליה קלקול משום דדרשי' אהם
ואפי' מודיע: מוריד ומביא
מעלה ומוריד. צירושלמי משמע כדי
שלא יטעו לזמנא שגאה כוכב ד"ר אסי
חינא כוכבא דנחית וסליק חינא
כוכבא דלזיל וזמ"ג: גזיריה משום
ר"ח חסר שח' להיות בע"ש. ה"ע הוא
מ"ג לומר משום ר"ח מלא של
להיות בשנת מהי טעמי דמפרש:
והא

תורה אור השלם

1. בן חק לישאל הוא
משפט לאליד יעקב:
הה"ל פא ה
2. ועובד שם את עצביהם
וישאל דוד ואנשי:
שמאל ב ה כא

תהות הב"ח

(ה) ג' מ"ה ב' א' אה
מסוף הטולס אהר:
(ג) שם פאפוקי שנתא ראי
אמרת: (א) רש"י ד"ה שחל
ליהו"ט כי לחלל שנת לאור
עיבורו להטעיל משואות:

לעני רש"י

פירקיי' (פירקיי' ש').
מחוט:
לצני' (לצני' י'ל).
החט (של משתן).

מוסף רש"י

בראשונה. קודם שקלקלו
המכמים והשיאו הם משואות
כיון של קצתו כי החדש
כדי להטעות את יסגל' היו
משיאין משואות. כמו
(שופטים ב') להטעות שפלת
העשן מן העיר, סימן
מנערה. ובס' היו יושבין כל
בני הגלות הקטונים
היהוקים את קיעת החדש
ולא היו עושין אלא י"ט אה
בכל מקום (ב"ב ד. ט). שיהו
שלוחין ויצאין. ועד מקום
שיכל להטעיד נחור משה
עשר ימים הם מודיעים
ועושין יום אחד והשאר עושין
שני ימים (סו' טו). אין משיאין
משואות. אצוקות בראש
היום היו שלוחי צי' דין
עושין להטעיד שיהיו קדשו
צ"ד את החדש אלא על
החדש שגאה בזמנו
לקדשו. כיון שלשם שגאה
לקדו. דלית שגאה עשירי
ועושין יום ביום שלשים ואחד
אין מקדשין אותו, שכבר
קדשו שמים, והשמעין א"י
מלא להטעיד עבדין משואות
ואמלא לא עבדין משואות
ובסוף יושב משואות ויעשין
שהחדש מעובר (פסחים ב. ב.).
לאור עיבורו. לל עשירי
שלשים להטעיד שיהיו מקדש.
לל שלשים ואחד קרי אור
עיבורו על שם שני עשירי
החדש מעובר כשלין וצומצין
ב' את ר"ח (סו' טו).

מוסף תוספות

א. ה"ק שבלמא אי אמרת
ר' נהוראי להוריה אול
לאסחריה ביה איצטריך
לאשמרעין דחד מהימן דהם
אמרו והם אמרו, אלא אי

אמרתי אתה בהדיה בין דאולי בהדיה בין דאיכא סהדא אחרינא באושא מאי קמ"ל, דאי משום דמחללינן שבת לאסחריה עליה ואף על גב דמוראוייתא לא צריך כיון דלא מקבלינן מינה מרובין לא כן אי אפשר להעני על החדש אלא כן יחלל עליו
אף מכיון. כשי"ל. ומיהו קשיא אם כן מאי האי דפרקינן מהו דתימא דמספיקא לא מחללינן והניחא לפרוקא דרב איש דילמא לא משכח ההוא סהדא אחרינא אחרניא בהדיה מאי
ספיקא איכא, וי"ל דאכתי איכא ספיקא שמת כשהוא עם לא רצה להעיד עליו, דאפי' בעדים שראו הלכה אלא חיישין בכל חד וחד הכי שאני התם דליכא טעמא ליימאש הדרי' בהו כיון דחווי ליה לסיחרא אבל במי שבא
להעיד על האדם שהוא כשר מילתא רבה משמע להו לאיניש ויילמא הדי' ביה כי קאי בפני ב"ד, ונמצא שחולל רבי נהוראי השבת שלא לעורר. ועי"ל. ב. שלא יהיה בזמנו. מוס' ה"ה. ג. בהמה הילכך במעלה ומוריד

(א) להאיה נראה ע"ל' כמו
שעניו כשנשחית לטע' (בפ"ק)
ד' יום' כל' י' ע"י משפין
משואות מתקנין את האור
וכי' א' חול' זיל' להטעיל
יה' שגמירי.

אמרתי אתה בהדיה בין דאולי בהדיה בין דאיכא סהדא אחרינא באושא מאי קמ"ל, דאי משום דמחללינן שבת לאסחריה עליה ואף על גב דמוראוייתא לא צריך כיון דלא מקבלינן מינה מרובין לא כן אי אפשר להעני על החדש אלא כן יחלל עליו
אף מכיון. כשי"ל. ומיהו קשיא אם כן מאי האי דפרקינן מהו דתימא דמספיקא לא מחללינן והניחא לפרוקא דרב איש דילמא לא משכח ההוא סהדא אחרינא אחרניא בהדיה מאי
ספיקא איכא, וי"ל דאכתי איכא ספיקא שמת כשהוא עם לא רצה להעיד עליו, דאפי' בעדים שראו הלכה אלא חיישין בכל חד וחד הכי שאני התם דליכא טעמא ליימאש הדרי' בהו כיון דחווי ליה לסיחרא אבל במי שבא
להעיד על האדם שהוא כשר מילתא רבה משמע להו לאיניש ויילמא הדי' ביה כי קאי בפני ב"ד, ונמצא שחולל רבי נהוראי השבת שלא לעורר. ועי"ל. ב. שלא יהיה בזמנו. מוס' ה"ה. ג. בהמה הילכך במעלה ומוריד

אמרתי אתה בהדיה בין דאולי בהדיה בין דאיכא סהדא אחרינא באושא מאי קמ"ל, דאי משום דמחללינן שבת לאסחריה עליה ואף על גב דמוראוייתא לא צריך כיון דלא מקבלינן מינה מרובין לא כן אי אפשר להעני על החדש אלא כן יחלל עליו
אף מכיון. כשי"ל. ומיהו קשיא אם כן מאי האי דפרקינן מהו דתימא דמספיקא לא מחללינן והניחא לפרוקא דרב איש דילמא לא משכח ההוא סהדא אחרינא אחרניא בהדיה מאי
ספיקא איכא, וי"ל דאכתי איכא ספיקא שמת כשהוא עם לא רצה להעיד עליו, דאפי' בעדים שראו הלכה אלא חיישין בכל חד וחד הכי שאני התם דליכא טעמא ליימאש הדרי' בהו כיון דחווי ליה לסיחרא אבל במי שבא
להעיד על האדם שהוא כשר מילתא רבה משמע להו לאיניש ויילמא הדי' ביה כי קאי בפני ב"ד, ונמצא שחולל רבי נהוראי השבת שלא לעורר. ועי"ל. ב. שלא יהיה בזמנו. מוס' ה"ה. ג. בהמה הילכך במעלה ומוריד

אמרתי אתה בהדיה בין דאולי בהדיה בין דאיכא סהדא אחרינא באושא מאי קמ"ל, דאי משום דמחללינן שבת לאסחריה עליה ואף על גב דמוראוייתא לא צריך כיון דלא מקבלינן מינה מרובין לא כן אי אפשר להעני על החדש אלא כן יחלל עליו
אף מכיון. כשי"ל. ומיהו קשיא אם כן מאי האי דפרקינן מהו דתימא דמספיקא לא מחללינן והניחא לפרוקא דרב איש דילמא לא משכח ההוא סהדא אחרינא אחרניא בהדיה מאי
ספיקא איכא, וי"ל דאכתי איכא ספיקא שמת כשהוא עם לא רצה להעיד עליו, דאפי' בעדים שראו הלכה אלא חיישין בכל חד וחד הכי שאני התם דליכא טעמא ליימאש הדרי' בהו כיון דחווי ליה לסיחרא אבל במי שבא
להעיד על האדם שהוא כשר מילתא רבה משמע להו לאיניש ויילמא הדי' ביה כי קאי בפני ב"ד, ונמצא שחולל רבי נהוראי השבת שלא לעורר. ועי"ל. ב. שלא יהיה בזמנו. מוס' ה"ה. ג. בהמה הילכך במעלה ומוריד

אמרתי אתה בהדיה בין דאולי בהדיה בין דאיכא סהדא אחרינא באושא מאי קמ"ל, דאי משום דמחללינן שבת לאסחריה עליה ואף על גב דמוראוייתא לא צריך כיון דלא מקבלינן מינה מרובין לא כן אי אפשר להעני על החדש אלא כן יחלל עליו
אף מכיון. כשי"ל. ומיהו קשיא אם כן מאי האי דפרקינן מהו דתימא דמספיקא לא מחללינן והניחא לפרוקא דרב איש דילמא לא משכח ההוא סהדא אחרינא אחרניא בהדיה מאי
ספיקא איכא, וי"ל דאכתי איכא ספיקא שמת כשהוא עם לא רצה להעיד עליו, דאפי' בעדים שראו הלכה אלא חיישין בכל חד וחד הכי שאני התם דליכא טעמא ליימאש הדרי' בהו כיון דחווי ליה לסיחרא אבל במי שבא
להעיד על האדם שהוא כשר מילתא רבה משמע להו לאיניש ויילמא הדי' ביה כי קאי בפני ב"ד, ונמצא שחולל רבי נהוראי השבת שלא לעורר. ועי"ל. ב. שלא יהיה בזמנו. מוס' ה"ה. ג. בהמה הילכך במעלה ומוריד

